

Ensamkommande barns psykiska hälsa

Andreas Tunström

BUP Lunden, Stockholm 2011

Hassan f -93

- Växt upp i Bagdad. Våldspräglad miljö sedan 2003
- Kidnappad
- Hans bror kidnappad och dödad
- Skickas till Sverige. Hör inget från familjen.
- Väntan på asylbeslut
- Saknaden efter familjen

Tre ohälsfaktorer

- Trauma
- Långvarig och extrem stress
- Övergivenhet och sorg

Vad är trauma?

- En händelse som är överväldigande och skrämmande och som man varken kan fly ifrån eller bekämpa
- Yttre händelse utanför den egna kontrollen eller möjligheten att påverka
Leder till upplevelsen av kaos, maktlöshet, obegriplighet, känsla av egen sårbarhet

Traumatisering

- Traumatisering kan ge psykiatriska diagnoser:
 - Posttraumatiskt stressyndrom (PTSD)
 - Akut stressyndrom
 - Generaliserat ångestsyndrom
 - Anpassningsstörning/ Maladaptiv stressreaktion
- Farofyllda situationer inte nödvändigtvis traumatisering i psykiatrisk bemärkelse

PTSD

- Livshotande händelse + reaktion av skräck
- Återupplevande genom plågsamma minnesbilder, mardrömmar
- Aktivt undvikande av allt som kan påminna om händelsen
- Överspändhet, irritabilitet, koncentrationssvårigheter, överdriven vaksamhet
- Symtomen har varat mer än en månad

Extrem och långvarig stress

- Stressen börjar innan resan och kan fortsätta långt efter ankomsten
- Resan är ofta farofyllt
- Brist på kontroll över skeendet
- Osäkerhet kring överlevnaden
- Föräldralös
- Väntan på asylbeslut

Övergivenhet - separation, förlust och sorg

- Massiv saknad och längtan efter familjen
- Oro för familjemedlemmar
- Vilshet och ovisshet om framtiden
- Brist på kunskap och social erfarenhet i det nya landet
- Svårigheten att leva utan familjens stöd och närvaro

Bakgrund i en kollektivistisk kultur

- Hemlandets kultur
 - Familjen/släkten som det bärande elementet
 - Kollektivet framför individen
 - Patriarkal struktur
 - Vikten av "kontakter"
- I Sverige
 - Individualism och autonomi
 - Det auktoritära o patriarkala under omprövning
 - Tillit till samhället och dess myndigheter

9

Att lämna familjen

- För svenska ungdomar – en del i vuxenblivandet
- För ungdomar från "kollektivistiska" kulturer : "frigörelse" – vad är det

Hur klarar man påfrestningarna?

- Olika grad av sårbarhet
- Olika grad av motståndskraft
- Betydelsen av positiva egenskaper
 - -social förmåga
 - -begåvning
 - -balanserat temperament
- Betydelsen av den tidiga anknytningen

När det bli avslag

- Frukten för sitt liv?
- Vart skall man ta vägen?
- Lån som inte kan återbetalas
- Skammen att ha misslyckats
- Familjeproblematik
- Krossad dröm om en bättre framtid

Efter uppehållstillståndet

- Enbart lättnad?
- "PUT-reaktionen"
 - en existentiell problematik
 - traumat och sorgen kan träda fram
- Frihet och trygghet
 - alla möjligheter...

Faktorer för en god utveckling

- Tidigare goda förhållanden
- Delaktighet i flyktbeslutet
- Acceptans av exilen
- Möjlighet att återknyta med familj eller släkt
- En plan för framtiden

Hur går det för Hassan?

- Familjen kommer
- När familjer återförenas
- Varför Hassan kommer att klara sig bra